

UUSUSKONNOLLISUUS

– Idän vaikutteet kirkossa ja länsimaisessa uskonnollisuudessa

Mitä uutta on shamanismissa, hindulaisuudessa, buddhalaisuudessa, teosofiassa, gnostilaisuudessa, spiritismissä, horoskoopeissa tai vapaamuurariudessa? Kaikki ovat vanhoja uskontoja, mutta silti ne kuuluvat uus-uskonnollisten virtausten joukkoon ja muodostavat niiden valtavirtaa. Uususkonnollisuus on kaikkialla maailmassa voimakkaalla marsilla. Se esiintyy mitä moninaisimmin muodoin sekä hyvin avarina ja suvaitsevina uskonnollisina terapioina tai erittäin voimakkaan sulkeutuvina kulttiryhminä.

Uususkonnollisuuteen kuuluvat myös kristillisperäiset kultit kuten jehovantodistajat, mormonit, moonilaiset ja monet äärikarismaattiset profeettaliikkeet ja ns. menestyksen teologia. Paljon tapetilla olevia liikkeitä ovat TM, eri Yoogan muodot, Skientologia, Hare Krishna, uus-shamanismi, ufologia, spiritismi ja satanismi. Kaikkiin niihin ja moniin muihin liittyy okkultistisia piirteitä, ennustelua, henkiparantamista, monenlaisia psyykeen vaikuttamismenetelmiä, hindulaista mietiskelyä, energiavirtoja, auroja, erilaisia terveysterapioita ruumiin meridiaaneineen, taikavarpuja, parapsykologian harrastusta, henkimatkoja jne.

Nopeasti leviävä liike

Uususkonnollisuus leviää Euroopassa ja Yhdysvalloissa tavattomalla voimalla ja on nielemässä kitaansa myös kristillisiä kirkkoja. Liikkeen voimakasta leviämistä on edistänyt massatiedotusvälineiden asettuminen sen lipunkantajiksi. Uususkonnollisuuteen liittyvä kirjallisuuden ja muun palvontaan liittyvän materiaalin myynti on muodostunut valtaisan kukoistavaksi bisnekseksi.

Uususkonnollisuuteen lukeutuu suuri joukko kansainvälisesti tunnettuja laulajia, ohjaajia (9 10:stä amerikkalaisesta filmistä edustaa sen ajattelutapaa), antropologeja, katolisia teologeja. Jopa eräät tunnetut protestanttiset julistajatkin ovat liikkeen ajattelutavan vaikutuksen alla. Liikkeen ajattelutapaa tuetaan usein sellaisten miesten lausumilla kuin kasvatustieteilijä Rudolf Steiner ja psykologi Yung.

Yhteistä

Monia (ei tosin kaikkia) näistä toistaan hyvinkin suuresti eroavista liikkeistä liittää toisiinsa yhteinen tietoisuus siitä, että olemme siirtymässä kokonaan uuteen aikakauteen. Entinen kristillinen tai kristillis-humanistis-tieteellinen maailma on ajautumassa umpikujaan (ekologinen katastrofi jne). Pelastajaksi tarjotaan uutta tietoisuuden muutosta, jossa koko kaikkeus on yhtä ja samaa syvimmältä olemukseltaan. Kaikkeus on jumalallista. Kun ihmiset tai edes osa ihmiskunnasta havahtuu uuteen tietoisuuteen, löytää yhteyden itsessään asuvaan jumaluuteen, niin edessä on suuri ja uusi ihana aikakausi, äiti Maa pelastuu. Kaikki uskonnot ovat pohjimmiltaan yhtä, ne ovat vein eri teitä saman vuoren huipulle.

Rajat häivyttävä tietoisuuden muutos

Eräs japanilainen kertoi liikkeeseen sisältyvästä uhasta: "Kysymys ei ole niinkään uususkonnoksi järjestäytyneestä harhaopista. Pelottavinta liikkeessä on se, että se tunkeutuu aivan huomaamatta kirkkojen ja seurakuntien sisään ja muuttaa ihmisten ajattelutavan." Hyvä esimerkki on yogan ja mindfulness menetelmien käyttö kristillisissä kirkoissa.

Uususkonnollisuuden yhtenä hallitsevana piirteenä on monismi, joka ilmenee usein pantheismina eli kaikkijumaluuteen uskovana liikkeenä. Sen tavoitteena on muuttaa ihmisten tietoisuutta niin, että kansalliset ja uskonnolliset raja-aidat kaatuvat ja koko maapallo voidaan pelastaa uhkaavalta tuholta. Uususkonnollisuuden uutuus merkitsee siirtymistä rationalisti-

sen (järkipärisen) tiedon aikakaudesta mystiseen (salaperäiseen) ykseyteen perustuvaan tietoisuuden heräämisen aikaan.

Rationalistinen tieto tarttui asioihin eritellen niitä ja asettamalla ne toisiaan vastaan. Jumala ja ihminen, ihminen ja luonto, mies ja nainen, tiede ja uskonto, kristinusko ja harhaopit, hyvä ja paha jne asetettiin toisiaan vastaan. Tällaisen ajattelutavan sanotaan tuhoavan äiti Maan ja vievän maailman ristiriitoihin ja kriiseihin. Mutta nyt on koittanut aika, jolloin tällaisista vastakkainasetteluista päästään vapaaksi.

On siis kysymys uuden panteistisen tietoisuuden heräämisestä, jossa kaikki nähdään yhtenä. Tällaisen panteistisen ajattelun mukaan ihminen on yhtä jumalallisen luonnon kanssa (mihin liittyvät ympäristökysymykset ja ekologia), miehen ja naisen välillä ei ole eroa (mikä vie homojen oikeuksiin ja feminismiin), kansojen väliset ristiriidat poistuvat (mikä liittyy rauhanliikkeeseen), tiede ja uskonto yhdistetään (uskonnon psykologisointi) ja eri uskonnot hyväksyvät toisensa (maailmanuskontojen konferenssi). Kun ihmisten tietoisuus muuttuu tällaiseksi, niin maailman kaikki ihmiset voivat ottaa toisiaan kädestä ja saavuttaa rakkauten, valon ja rauhan uuden aikakauden.

Uususkonnollisuuden vaikutus ulottuu näin erittäin laajalle niin uskonnon, psykologian, kasvatuksen, taiteiden, ihmisoikeuksien, ympäristönsuojelun kuin poliittisen rauhanliikkeen piiriin. Erityisen silmiinpistävä on liikkeen vaikutus uskonnon ja psykiatrian alueella. Sillä avain uususkonnollisuuteen on tietoisuuden muutos panteismiin (kaikkijumaluuteen) ja monismiin (kaikki on pohjimmiltaan yhtä). Siinä käytetään tämän tietoisuuden muutoksen saavuttamiseen mietiskelyä, erilaisia psykologisia vaikutusmenetelmiä, mielenkontrollia, loitsuja, huumeita jne.

Uususkonnollisuuden peruspiirteitä

1. Esoteerinen elementti.

On olemassa jotakin salattua, muinaista tietoa, jonka tunteminen vihkii uuteen olemassaolon tilaan ja johtaa henkiseen ja hengelliseen kehitykseen, kasvuun.

2. Magia.

Ouija-lauta, Tarot-kortit, astrologia tulevat mahdolliseksi "niin kuin ylhäällä, niin myös alhaalla" -periaatteen myötä.

3. Ravintomystiikka.

Aasialaisissa kansanuskonnoissa, erityisesti taolaisuuteen periytyneessä kiinalaisessa kansanuskonnoissa ravintoaineille annetaan hengellisiä merkityksiä. Ravintomystiikka näyttää periytyneen länsimaihin teosofian ja antropologian kautta.

4. Uskonnollista maailmankuvaa edellyttävät terapiat.

Nämä voidaan jakaa kahteen joukkoon (keinotekoisesti) fyysistä välittäjäainetta käyttäviin (kristallit, kivet, magneetti, tuoksu) maagisiin terapioihin ja rationalistisesta poikkeavaan ihmiskäsitykseen (auraparannus, energiansiirto, healing, henkiparannus) liittyvät terapiat. Koska ihminen on mikrokosmos, hänen sisäisten ja maailman ulkoisten tekijöiden suhteen tunteminen mahdollistaa kummankin manipuloinnin. Esoteerinen tieto mahdollistaa ruumiin manipuloinnin samoin kuin tieto mikrokosmoksen suhteesta ulkoiseen kosmokseen mahdollistaa magian.

5. Astrologia.

Selvittää taivaallisten olentojen tahtoa maan päällä opiskelemalla taivaallisten olentojen ja astrologisten vaikutusten suhteita. Viimeisen 2000 vuoden aikana aurinko on kulkenut kalojen tähtikuvion läpi. Kalaa pidetään mykkyyden ja typeryyden, passiivisuuden ja äärimmäisen tietämättömyyden symbolina. Seuraavaksi aurinko siirtyy vesimiehen kuvioon. Vesimies on taas äärimmäisen älykäs ja täynnä energiaa.

6. Itseoivallus, keskittyminen itseen ja jumalallistuminen.

Buddhalainen mietiskely lähtee itseen keskittymisestä; toinen suljetaan lähtökohdissaan pois, samoin persoonallisuus, itseys, perimmäisenä todellisuutena. Mietiskelyssä on tarkoitus löytää absoluutti omasta itsestään, jumalallistua, absolutisoitua, nousta alhaisempia tiedostamisen tasoja korkeammalle tasolle. Kristinusko on Jumalan ihmiseksi tulon juhlaa, useat muut uskonnot ihmisen jumalaksi tulemisen juhlaa. Usein jumalallistumiseen liittyy ekskarnaatio, luodun todellisuuden alhaisena pitäminen ja aineellista henkisemmille tasoille pyrkiminen. Kristinusko puhuu Jumalan inkarnaatiosta, useat muut uskonnot ihmisen ekskarnaatiosta.

7. Jälleensyntyminen

kuvaa monia aikamme heränneen uskonnollisuuden liikkeitä. Länsimaissa teosofiasta alkaen kehitysoptimismi ja romantiikka ovat kuuluneet jälleensyntyminen länsimaisen muunnoksen piirteisiin. Lännessä jälleensyntyminen on armon lain (ei siis karman) seurausta ja kivaa, idässä se on tila, josta etsitään vapautusta.

8. Yhteys henkimaailmaan.

Buddhalaisessa mietiskelyssä saavutetaan tasoja, joilla elää muita aistivaikutelmia vastaanottavia olentoja. Henkiliikenne on siinä mahdollista, vaikkakaan ei suotavaa. Useat aikamme esoteerisen uskonnollisuuden edustajat kertovat henkikokemuksistaan. Monet suosituista kirjoista sanotaan saadun kanavoinnin välityksellä suoraan henkimaailmasta.

Liikkeen juurista ja leviämisestä

Ihmismahdollisuuksien kehittämisliike

Uususkonnollisuuden oppien taustaa ei ole vaikea selvittää. Kysymys on länsimaiseen myyntiin muokattujen idän uskontojen marssista lännessä, mutta liikkeenä sen juuria on vaikea määritellä. Liike alkoi levitä Yhdysvalloista. Siellä merkittäviä tekijöitä ovat olleet Vietnamin sodan aikainen ja jälkeinen hippiliike sekä varsinkin länsirannikolla laajasti vaikuttanut psykiatrinen terapialiike "Human Potential Movement" (HPM) eli ihmismahdollisuuksien kehittämisliike. Se otti terapioissaan laajalti käyttöön hindulaisia ja muita idän uskonnollisia menetelmiä, levisi koko maahan ja muodostaa nyt merkittävän uususkonnollisuuden lähteistä.

Ihmismahdollisuuksien kehittämisliike (HPM) perustuu siihen, että itseään tutkimalla ja itseään rakastamalla ihminen voi saada itsessään olevat käyttämättömät mahdollisuudet ja voimavarat esiin. Tähän tarkoitukseen käytetään idän panteistista mietiskelyä.

Panteistinen pelastus saavutetaan, kun ihminen mietiskellen pääsee syvälle itseensä ja tajuaa, että hän on yhtä kaikkeuden sieluna olevan jumaluuden kanssa tai että hän itse on varsinaiselta olemukseltaan jumala. HPM omaksui ajattelun, koska suurinta ihmismahdollisuuksien kehittämistä on, kun ihmisestä itsestään tulee jumala.

Näin HPM liikkeestä poiki lukuisa joukko erilaisia itsensä kehittämismenetelmiä ja niitä soveltavia seminaareja. Siitä syntyi myös useita kulttiliikkeitä. Japanissa erittäin suosittu itsensä kehittämisseminaarien tuottaja Life Dynamic Co (Elämän dynamiikka Oy) kuuluu yhtenä haarana liikkeeseen. Yhtiö väittää, että sen mainostama tavoite "Yksi maailma, yksi ihmiskunta" saavutetaan pelkästään sillä, että sen seminaareissa ihmiskunnan yhden prosentin tietoisuus muuttuu.

Vaara kristillisille kirkkoille

HPM liikkeestä kotoisin olevia psykologisia menetelmiä ja terapioita on omaksuttu tämän päivän "Kirkonkasvuliikkeeseen" (Church Growth Movement) ja sielunhoitoon. Vaara jou-

tua liikkeen nielemäksi on todellinen. Siksi nyt on erityinen tarve pureutua raamatulliseen ihmiskäsitykseen ja pelastusoppiin.

Myös teologian puolella liike on saavuttanut vastakaikua. Katolinen teologi Mathew Fox puhuu "syvän ekumenian" puolesta. Se on kaikkien uskontojen tasavertaisuutta ja liittymistä jumalaan, ainoaan tosiolevaan. Kysymys on siis siitä uskonnollisesta monimuotoisuudesta, joka lopulta johtaa samaan päämäärään. Kansainvälisen IANA, International Association of New Age näky on täsmälleen sama. IANA tavoittelee samaa roolia kulttuurin ja uskonnon alueella, mikä YK:lla on poliittisella areenalla.

Uususkonnollisuuden laineet kastelevat meidän jalkojamme. Suomen ja Ruotsin kirkot eivät näytä tiedostavan asian vakavuutta. Uususkonnollisuudesta puhutaan hämmästyttävän usein "uutena mahdollisuutena" kirkkoille. Lähes huomaamatta uususkonnollinen ajattelutapa tunkeutuu niiden sisälle, jopa ns. raamatullisen siiven ja herätysliikkeiden sisälle. Meidän on pakko nähdä, että vähän toistakymmentä vuotta jatkuneen itsensä rakastamisen ylistyksen, myönteisen ajattelun korostuksen ja evankeliumin ymmärtämisen psykologisoinnin taustalla on sama lähde. Suurin huoli on siinä muutoksessa, joka on tapahtunut itse evankeliumin ymmärtämisessä.

Raamattuun uskovilla kristityilläkin on siis vaara omaksua huomaamattaan ympäröivästä yhteiskunnasta uususkonnollista ajattelutapaa ja alkaa lukea sitten Raamattua sen valossa. Tulos on raamatulliselle kristinuskolle kohtalokas.

Paradigman muutosprosessi

Valistuksen jälkeen suurin osa länsimaista kristillistä kirkkoa joutui humanismin eli ihmiskeskeisen ajattelun vangiksi. Samalla se menetti otteensa kansaan ja sitten itse humanismin ajaututtua kriisiin, viimeisten vuosikymmenien aikana on jouduttu niin Suomessa kuin laajemminkin länsimailla rajuun maailmankuvan tai niin kuin nykyään on tapana sanoa paradigman muutosprosessia. Yhtenäisen maailmankuvan aika on takanapäin.

Meillä Suomessa on selvästi havaittavissa kolmen merkittävän paradigman keskinäinen kamppailu. Ne ovat kristillinen, humanistinen ja monistinen, joita kaikkia esiintyy lisäksi monessa variaatiossa. Vaikka nämä näkemykset saavat kukkia vapaasti saman "suvaitsevaisuuden" lipun eli pluralismin hellässä hoidossa, pohjimmiltaan ne käyvät rajua taistelua keskenään ja kullakin niistä on tavoitteena - tiedostettuna tai ei - voittaa ylivalta ja alistaa muut allensa.

Nämä kolme paradigmaa saattavat sotkeutua jopa saman ihmisen sisällä toisiinsa niin, että tietyllä elämän alueella sama yksilö saattaa toimia kristillisen, toisella humanistisen ja kolmannella monistisen paradigman mukaisesti - usein suorittaen paradigman vaihdon muutamassa silmänräpäyksessä tiedostamatta itsekään sitä.

Paradigmojen ikäkausijako

Kristinuskon, humanismin ja monismin valta suomalaisessa sielussa voitaisiin jakaa toisaalta ikäkausien ja toisaalta elämän alueiden mukaan seuraavasti:

Yli 70 -vuotiaissa on yhä merkittävä joukko ihmisiä, jotka kuuluvat aidon kristillisen maailmankuvan piiriin. 40-70 -vuotiaat ovat pääsääntöisesti humanismin omaksuneita. Loput eli alle 40 -vuotiaat ovat suurimmaksi osaksi jo monismin vaikutuksen alla. Ikäjakautuma muuttuu jossain määrin sen mukaan miten kauaksi Helsingistä siirrytään.

Valta-alueet

Kristinuskon osana on viimeisen 30 vuoden ajan ollut taistella viivytystaistelua. Aluealueelta se on joutunut luovuttamaan vaikutusvaltaansa ensin humanismille ja sitten monismille.

Humanismi vei ensin korkeamman koulutuksen, sitten peruskoulu-uudistuksen myötä koko koululaitoksen, sittemmin hoitoalan hyvin laajasti. Tosin hoitoalalla monismi on askel askeleelta levittämässä lonkeroitaa, eikä koulutukseenkaan puolella tule vähätellä esim. steiner-koulujen marssia eliittikouluiksi.

Yksilöetiikassa kristinuskon on kärsinyt rajuimmat takaiskunsu nimen omaan yksilön ihmisarvon romahtamisessa (abortti ja eutanasia) ja avioliittoetiikan romahtamisessa.

Kynsin hampain kristinuskon on vielä yrittänyt pitää kiinni ns. solidaarisesta yhteiskuntaetiikasta, mutta näyttää siltä, että humanismin tukema privatisoituminen on laman myötä koventanut ihmisten arvomaailmaa siihen määrään asti, että "veljeä ei jätetä" -mentaliteetti on menossa sotaveteraanien kanssa hautaan.

Humanismin kohtaloksi on muodostumassa sen kestämatön ihmiskuva, sen kyvyttömyys tarjota mitään todellista tarkoitusta ihmiselämään, sen verettömyys - kyvyttömyys tarjota tämän ajan ihmisen janoamaa elämysainesta, rationalististen mallien kyvyttömyys ratkaista ihmiskuntaa uhkaavia kysymyksiä (atomia hallitaan, mutta ei ydinprosessit käynnistäviä ihmisiä). Valistuksen ja tiedon lisääminen ei olekaan tuonut ratkaisuja - ihmisoikeuksien julistuksen kaikki allekirjoittavat, mutta harva noudattaa sitä. Toki uusateismin nousu kertoo humanismin yrityksestä pysyä hengissä.

Humanismi tarjosi itse asiassa sitoutumisellaan kehitysoptimismiin ja evoluutioteoriaan aseet monismille: Ameebasta apinaksi Darwinin kanssa kehittynyt ihminen ottaa ilo mielin uudeksi opastajakseen buddhan tai avataran johdattamaan häntä yhä korkeammalle kehityksen ikuisiin sykleihin. Näin humanismin usko ihmiseen on samalla sen oman tuhon siemen.

Edellä sanottu ei silti merkitse sitä, että humanismi olisi henkitoreissaan. Sillä on yhä selkeä valta-asema niin tieteen tekemisessä, koululaitoksessa, tervehoitosysteemissä kuin myös talouselämässä. Viimeksi mainittu on joutunut muita enemmän monismin puristukseen. Luonnonsuojelun alueella monismi on päässyt lähes totaaliseen valtaan ja sen puhalluksen kokee tuskallisen kuumana esim. suomalainen metsäteollisuus ja jopa maataloustuotanto.

Totuus hukkuu tietotulvaan

Humanismin onnettomaksi kohtaloksi on joutua oman näppäryytensä uhriksi. Se uskoi, että ihminen kykenisi tuottamaan oikeaa tietoa itselleen ja vähän muidenkin tarpeeksi. Lopputuloksena oli tietotulva, informaatorijähdytys, jota suuri minä ei enää kyennyt hallitsemaan. Kun humanismi ei kyennyt tarjoamaan mitään keinoa hyödyllisen, tarpeellisen ja arvokkaan tiedon siivilöimiseen Internetin ja muiden medioiden myllystä, ihminen joutui epätoivoon. Yhtenäistä totuutta ei saanut olla, koska auktoriteettien alle ei haluttu alistua. Mutta tulva hukutti. Ihminen ei enää kyennyt tekemään ratkaisuja, minuus jäi kehittymättä. Oltiin valmiit tarttumaan viimeisenä oljenkortena guruihin tai uskonnollisten organisaatioiden auktoriteetteihin, jotka tiesivät, mikä on oikeaa tietoa.

Ylpeydestä hybrikseen

Koska humanismi on luonnollisen lihallisen ihmisen uskomusjärjestelmä, sen on helppo hallita ihmisiä ja saada heidät halveksimaan kristinuskkoa, joka vaatii parannusta, lapseksi kääntymistä ja Jeesuksen herruuden tunnustamista. Mutta humanismin kohtaloksi saattaa muodostua uususkonnollisuus, jossa kuljetaan ihmisen ylpeyden tie vielä askeleen verran pidemmälle. Kun humanismissa ihminen saattoi julistautua itsenäiseksi ja riippumattomaksi hallitsijaksi, monismi etenee vielä askeleen pitemmälle. Kun humanismi elää riippumattomana Jumalasta, monismi julistaa, että ihminen itse on jumala. Ihmisen itsekorotuksen voittaa vielä suurempi itsekorotus.

Parin kolmen viime vuosikymmenen aikana tapahtunut siirtyminen monistiseen maailmankuvaan on ollut häkellyttävän raju. Onko lähes kolme vuosituhatta valtaa pitänyt humanismi sortumassa monismin jalkoihin? Tieteisuskon kaatuminen ei sikäli ole ihmeellistä, että sen vaikutus varsinaiseen kansaan jäi lopulta hyvin lyhytaikaiseksi. Se kuinka laajaksi ja pysyväksi monismin vaikutus lännessä tulee pitkällä tähtäyksellä olemaan, jää nähtäväksi.

Oireen monismin humanismia suuremmasta voimasta - siksi, että se ei vain tarjoa uutta ja näennäisesti kattavampaa maailmanselitystä, vaan tarjoaa myös shamanistisella kokemuksellaan näytön toimivuudestaan syvällä emotionaalisella tasolla - saamme siinä, että humanistis-tieteellinen maailmanselitys ei missään vaiheessa ole kyennyt saamaan yliotetta uskonnollisuudesta hindulaisuuden eikä buddhalaisuuden perinnäisillä valta-alueilla, vaikka se on yli vuosisadan tekniikan ja korkean koulutuksen keinoin yrittänyt suorittaa mihinnousua aasialaiseen sydämeen. Tiede ja tekniikka omaksuttiin ja ne on pantu myös jauhamaan rahaa, mutta humanismia ei, koska monismi tarjoaa ihmisen ylpeydelle vielä suuremman tyydytyksen kuin humanismi, joka jättää ihmisen sirpaloituneen tiedon epätoivoon ja juottaa tyhjää maljaa huulille, jotka janoavat syvää persoonallista kokemusta.

Maailmankuvien liittymäkohtia

Kuitenkin monistisella maailmankuvalla ja humanistis-tieteellisellä on liittymäkohtansa. Molemmat ovat relativistisia. Ne **suhteellistuttavat** totuuden. Molemmissa ihminen voi pysyä tiukasti ylpeässä **itsekorotuksessaan**. Humanisti saattoi nostaa itsensä muun luomakunnan yläpuolelle ja löytää itselleen arvon tietojensa ja taitojensa avulla - taitojen, jotka tiede hänen käsiinsä oli runsaasti lisännyt. Uskonnollis-monistinen uusi ihminen samaistuu kaikkeuteen ja sen ykseyteen. "Pars pro toto" ajattelulla (osa edustaa koko kokonaisuutta) hän voi löytää itsestään kaiken sen **jumalallisuuden**, mikä kaikkeuteen sisältyy.

Molempien yhteinen piirre on myös siinä, että mitään kaikkeuden ulkopuolista Jumalaa tai **Luoja ei tarvita**, ihminen pysyy edellisessä järkensä keinoin kaiken keskuksessa, jälkimmäisessä tunnevaltaisella samaistumisella kaikkeuden ykseyteen. Ihminen on siis molemmissa vapaa itseään hallitsevasta Jumalasta, johon tulisi olla persoonallinen suhde.

Molempia yhdistää myöskin niiden **itsekäs luonne**. Vaikka monistinen pyrkiikin esiintymään luonnon pelastajana, niin voimakkaampana juonteena esiintyy se emotionaalinen etu, jonka tämä malli tuntuu tarjoavan - varsinkin ihmisille, jotka eivät enää keksi, mitä aineellisella puolella tavoittelisivat täällä rikkaassa lännessä. Ihminen löytää shamanistisin keinoin uuden luovuuden, erilaisin uskonnollisin terapioin tasapainon luonnon kanssa eli siis terveyden. Pirstaloituneen tiedon kentän sijasta löydetään mystisessä kokemuksesta kaiken yhdistävä ykseys. Ja silti voidaan täysin säilyttää totuuden relativismi, suhteellistaminen!

Humanistis-tieteellinen edustaa riippumattomuutta kaikkeudesta, uskonnollis-monistinen samaistumista siihen. Edellinen korostaa persoonan erillisyyttä, jälkimmäinen lähestyy kaikkijumaluutta ja jumaluuteen samaistumista.

Raamatullista kritiikkiä

Molemmat maailmankuvat ovat Raamatun valossa kestäättömiä, ihmisen yritystä olla itse itsellensä jumala. Ne ovat yhtä väärää ja yhtä kaukana totuudesta. Kummankin keskuksessa on itseriittoinen ihminen, joka ei halua alistua Jumalan hallittavaksi eikä liioin siksi myöskään Jumalan rakastettavaksi.

Ihminen voi ajatella, tuntea ja kokea asiat oikein vain riippuvuussuhteessa elävään Jumalaan. Jumala taas ei ole vähäisimmäskään määrin riippuvainen luomastaan maailmankaikkeudesta, ei siihen luomiensa ja asettamiensa lainalaisuuksien ala- vaan yläpuolella, kaikkea iankaikkisuudessaan ja äärettömyydessään halliten. Jumala on pyhä rakastava Persoona. Palauttaakseen syntiin langenneen ihmisen yhteyteensä Kolmiyhteinen Jumala tuli ihmiseksi Pojassaan Jeesuksessa Kristuksessa ja sovitti ihmiskunnan synnin ja vetää ihmisiä Pyhän Hengen kautta Raamatun Sanan kautta nyt yhteyteensä. Vasta Jumalan yhteyteen palautettuna sokea ihminen voi jälleen nähdä asiat oikein ja oikeissa suhteissaan.

Uususkonnollisuuden uutuus

Uususkonnollisuus sisältää varsin laajan skaalan niin vanhaa läntistä kuin itäistä uskonnollisuutta kuin sitten kristillisperiäisiä messiasliikkeitä ja harhaoppeja. Läheskään kaikkia uususkonnollisuuteen kuuluvia liikkeitä ei voi sisällyttää saman nimikkeen alle. Ryhmittelemällä joudumme tekemään aina enemmän tai vähemmän väkivaltaa niiden erityispiirteille, mutta toisaalta ryhmittely selkeyttää myös ajatteluaamme.

Uususkonnollisuuden kaiken kattava yhteinen piirre on lähinnä vain uskonnollisuus. Vielä pari vuosikymmentä sitten suuri osa liikkeistä pyrki julkisuudessa kieltämään uskonnollisen luonteensa ja pyrki esiintymään joko liikuntana, terapiana tai avartuneena tieteenä. Tästä tyyppillisiä esimerkkejä ovat Yoga, TM ja Scientologia. Nyt elämme tilanteessa, jossa humanistinen tietoisuus on jo menettänyt ratkaisevasti otteensa kansan sielusta ja kaikki edellä mainitutkin liikkeet esiintyvät täysin avoimesti uskonnollisina. Uskonnollisuus on hyväksyttyä.

Mikä sitten erottaa uususkonnot vanhoista uskonnoista. Kysymys ei ilmeisellä tavalla ole itse uskonnon iästä, sillä uususkontojen kirjossa esiintyy lähes alkuperäistä hindulaisuutta ja buddhalaisuutta, jotka molemmat ovat toki iältään vähintään 2500 vuotta vanhoja. Uususkonnollisuus -nimityksen UUS -osa johtuu lähinnä siitä, että meillä länsimaissa on tapahtunut selkeää irtautumista perinnäisestä kristinuskosta ja perinnäisestä tieteellisestä tai käytännöllisestä materialismista, jotka niin vastakkaisia kuin ovatkin olleet toisilleen edustavat "vanhaa" ihmismielissä ja kulttuurissamme. Kaikki se, mikä asettuu ikään kuin kolmantena ja uutena ulottuvuutena kristinuskon-ateismi akselin ulkopuolelle kuuluu jollain tavalla uususkonnollisuuden piiriin.

Kun tilannetta katselee japanilaisesta vinkkelistä, missä esiintyy myös uususkonnollisuutta jo kolmatta aaltoa (alkaen aina 1800 luvun alkupuolelta tähän päivään asti), niin tilanne on sikäli analoginen, että vaikka akseli, jolta uususkonnollisuus etäänny omaksi dimensiokseen onkin vanha shintolaisuus ja buddhalaisuus vastaan läntinen rationalismi ja tietoisuus, niin kysymys on uskonnollisesta reaktiosta tiettyä vallitsevaa uskomusjärjestelmää vastaan. Molemmissa on yhteistä varsin selkeä sanoutuminen irti ns. tieteellisen maailmankuvan rajoituksista.

Uususkonnollisuuden uutuus on siis ilmiön uutuudessa vallitsevaan kulttuuriin nähden, eikä opillista tai elämyksellisestä uutuudesta. Japanilaisen ja läntisen uususkonnollisuuden ilmiöt ovat erilaista kulttuuritaustoistaan huolimatta niin samankaltaisia, että japanilaisista uususkonnoista viimeisimmät avoimesti samaistuvat läntisiin uususkonnollisiin liikkeisiin. Kun uususkonnollisuus on merkinnyt käytännössä paluuta hyvin vanhoihin uskonnollisiin muotoihin, se kertoo ihmisen uskonnollisten vaihtoehtojen yllättävästä rajallisuudesta. Se ei kaikkine variaatioineen ole kyennyt luomaan mitään todella uutta uskonnollista ilmiötä, mutta on marssittanut aiemman valtakulttuurin luurankokaapista suuren joukon elinvoimaisia uskonnollisuuden vanhoja harjoitusmuotoja.

Uususkonnollisuuden nousun taustalla ei ensisijaisesti ole nousu kristinuskoa vastaan, niin kuin kristityt helposti saattavat kuvitella. Japanissa valtakulttuurin akselilla ei esiintynyt lainkaan kristinuskoa. Pikemminkin on kysymys Japaninkin tukeutuneen tieteellisen maailmankuvan kestävämyydestä. Kun lännen valtakulttuuri, kristillinen kirkko, sitoutui kaipaamaan tieteelliseen maailmankuvaan, uususkonnollisuus nousi molempia vastaan. Japanissa taas vallitseva shintolaisuus ja buddhalaisuus sitoutuivat vastaavasti tieteelliseen maailmankuvaan ja siksi uususkonnollisuus nousi sielläkin molempia vastaan. Joku voisi tietysti kysyä, eikö japanilaisilla olisi ollut vaihtoehtona sitten siirtyä aidon kristinuskon puoleen, koska vallitseva malli uususkonnollisuudessa hylätään tai oikeammin sulautetaan soveltuvien osien uuteen eri tavalla uskonnolliseen maailmankuvaan.

Raamatullinen kristinuskko ei ole koskaan mikään uskonnollinen vaihtoehto. Ihmisen periyntönsä ja synnyntönsä Jumalasta luopuneen tilan vuoksi, ihminen ei voi eikä kykene eikä tahdo yksilönä eikä yhteisönä suuntautumaan elävän Jumalan puoleen. Uskonnollisen moninaisuuden ja mitä mielikuvituksellisimpien uskonnollisten rituaalien, ryhmittymien ja ilmiöiden alta paljastuu lopulta yllättävä köyhyys ja vaihtoehtojen puute. Käytävissä ei itse asiassa ole mitään muuta, kuin sellaista jota on käytetty ja kokeiltu jo vuosituhansia. Ihminen ei ole muuttunut miksiäkään. Raamatullinen kristillisuus ei ole uskonnollisuuden vaihtoehto, vaan vastakohta. Aito kristillisuus voi syntyä vain Jumalan Hengen vaikutuksesta eikä siksi ihminen voi omassa varassaan koskaan päätyä kristinuskoon.

Uususkonnollisuuden ryhmittelyä

Seuraava jaottelu eri ryhmittymiin tekee jossain määrin väkivaltaa kaikille esiintymismuodoille, sillä lähempi tarkastelu yleensä osoittaa, että jokaiseen uususkonnolliseen ryhmittymään sisältyy jossain painotussuhteessa kaikkien muidenkin elementtejä. Kustakin ryhmittelyluokasta (kategoriasta) mainitsen vain joitakin esimerkkejä. Jokaisen yksittäistä ominaisuuksista voidaan kirjoittaa kuinka paljon tahansa. Kaikissa kategorioissa esiintyy sekä tiiviisti organisoituneita ja joissain tapauksessa erittäin tiukasti mielen kontrollilla hallittuja ryhmiä että myös epämääräisiä virtaustyyppisiä ilmiöitä, jotka eivät edellytä kannattajiltaan minkäänlaista sitoutumista.

1. Vanhat uskonnot uudessa ympäristössä

Hindulaisuus

Buddhalaisuus

Islam (islam rationaalisen jälkikristillisen eurooppalaisen uskonto, ehkä tosin kristillisen kirkon nimikkeeseen alla). Torjutaan. Mielivaltainen ja aggressiivinen Jumala! Pelottava sharia - joka vetoaa: Jospa yhteiskunta saataisiin vaikka väkisin turvalliseksi ja asioihin selkeyttä. Vrt. Islamin torjunta ja mooseslaisen Jumalan torjunta. Torjunta tarvitaan!

Moralistien yksijumalainen ja selkeä uskonto "kristillisen kirkon vaatteissa"? Tuomiolla voi hyvinkin selvittää!!

2. "Vanhat" kristillisperäiset harhaopit

Jehovalaisuus

Mormonit

3. Kristillisperäiset "virtaukset",

jotka voivat olla joko omiksi kirkoikseen organisoituneita tai voivat esiintyä organisoitumattomina olemassa olevien valtarakenteiden sisällä.

Vanha liberaaliteologia

Vallankumouksen teologia

Menestyksen teologia

Feminismiteologia

Psykologisoivat harhat (esim. itsensä rakastamisoppi)

4. Radikaalikirismaattiset kristillisperäiset liikkeet

Sisäisen sanan liikkeet (kolmas aalto)

Suljetut profeettavetoiset ryhmittymät

Messias-tyyppisten johtajien ympärille keskittyvät ryhmät

5. Puolikristilliset harhat

Moonilaisuus: "Kärsivän Jumalan pelastaminen".

6. Gnostilaistyyppiset liikkeet

Teosofia

Antroposofia

Ruusuristi

Vapaamuurarit

7. Itsensä kehittämismenetelmät ja terapiat

Human Potential Movement

Scientologia

8. Vaihtoehtoinen "lääketiede"

Vyöhyketerapia

Akupunktio

Silmämykiöterapiat

9. Buddhalaisytyypiset liikkeet

Zen-mietiskely, Zen -mietiskely sopii kultivoituneelle jupille. Hillittyä, arvokasta ja tarjoaa välittömän valaistuskokemuksen - täysin subjektiivisen. Koko maailmankaikkeus hallitaan. Ylöspäin kehittyvä aurinkoja hipova prosessi. Pääsee Jeesuksen ja Buddhan seuraan, ehkä ohikin. Apinasta buddhaksi. Sopii ateistillekin. Buddhalaista menestysteologiaa.

Akido

Reiki

Mindfulness

10. Hindulaistyyppiset liikkeet

Jälleensyntyminen ja karma. Gurut ja mantrat, mietiskely, tietoisuuden manipulointi. Raja-kokemukset, mystisismi. Panteismi, kaikkijumaluus, Pars pro toto, jumaluus ihmisessä. Askeettisuus ja rajut kokemukset.

Torjuttua: Kastilaitos ja oppi ulkoisen todellisuuden harhasta. Miksi torjuttu? Kysymys totuuden luonteesta. Mitä on suhteellinen totuus, onko ulkoinen todellisuus olemassa vai ei? Mistä voimme tietää? Miten voimme tietää? Mitä voimme tietää? Kysymys auktoriteetista?

Miksi auktoriteetit on haluttu hylätä ja silti niiden perään itketään. (Jehovalaisuuden, islamin ja katolisuuden auktoritatiivisuus vetoaa!)

Hare Krishna, ja muut tiukat ryhmät: Individualismiinsa hukkuneet länsimaiset ihmiset. Perheyhteys. Vrt. seurakuntayhteys.

Uhrautuva sitoutuminen ja uhrautuminen.

Yoga

TM

Gurujen ympärille keskittyneet ryhmät

11. Luonnonsuojeluliikkeet

Green Peace

Linkolalaisuus

12. Shamanismi

Henkiparantajat

Vanhan shamanismin elvytysliikkeet

13. Okkultistiset liikkeet

Spiritismi

Ufologia

Satanismi

Saatananpalvonta

Ilmiöitä ja menetelmiä uususkonnollisuudessa

Ihmisen luomiseen perustuva peruskonnollisuus, on ilmennyt halki aikojen *rukouksen, uhrin ja paaston* muodoissa. (Vrt. Matt.6:1-) Ne voivat olla sekä kristillisessä että ei-kristillisessä käytössä.

Vanhassa pakanuudessa ja uususkonnollisuudessa käytetään monenlaisia menetelmiä ja esiintyy monenlaisia ilmiöitä:

Ennustaminen: (Vrt. ennustaminen ja kristillinen profetia)

Horoskoopit, kristallipallot, tarot-kortit, tina, ennusmerkit, puun koputukset, kahvinporot, käsien katselu, tavalliset kortit jne.

Profeetat, ennustajat, selvänäkijät, papit, shamaanit, noidat jne ennustusten välittäjinä.

Uskonnollinen kokemus: (Vrt. sielullinen ja hengellinen)

Näyt, transsit, ruumiista poistumiset, henkimatkat, hallusinaatiot, levitaatio, enkelien ja pimeyden olentojen tapaamiset, vainajahenkien kohtaamiset, automaattikirjoitus, kielilläpuhuminen, ajatusten luku, kummittelu.

Puhdistusriitit, kasvi-, ruoka-, eläin- ja ihmisuhrit. Seksuaaliriitit. Energia-aurat, energia virrat, kundalini ja chakrat.

Taika- ja taikamusiikki, tekno, monotoninen ja minimalistinen musiikki transsiin pääsyn välineenä. Kärpässiini ja huumeet kokemusten saavuttamisen apuna. Roolipelit, rituaalipuvut ja symbolit.

Amuletit, fetissit, buddhien ja hindujumalien kuvat, maskotit, salatiedon kirjat (Musta Raamattu, hindu- ja buddhalainen kirjallisuus). Siirrosenergia.

Parantaminen: (Vrt. kristillinen parantuminen)

Henkiparantajat, parantaja-shamaanit, verenpysäyttäjät. Lukematon joukko terapioita. Luontaistuotteet, bioenergiatuotteet.

Pyhäinjäännökset, temppelit, karsikot, hautausmaat. Pahojen henkien karkottaminen, maanaaminen ja musta ja valkea magia.

Tietoisuuden muuttamis- ja energian vapauttamismenetelmiä:

Mietiskely, mantrat, zen, naikan, kundalini yoga.

Uskonnollisia seremonioita:

Shamaanin tai gurun luo meno, temppelikäynnit, rukoukset ja uhrit, initiaatoriitit, ympärileikkaukset, jumalanpalvelukset, suurkokoukset, juhla-ajat ja maagiset hetket.

Mihin uususkonnollisuuden leviäminen ja vetovoima perustuu?

1. Uskonnolliset syyt

Ihmisen kysymykset:

Mistä löydän rakastavan sydämen?

Rakastava sydän omasta sisimmästä - ulkoa ei löydy

Miten selviän kuolemasta?

Kuolemaa ei ole, jälleensyntyminen ja karma

Miten saan rauhan, selviän syyllisyydestä?

Syyllisyys katoaa, kun ei ole mitään hyvää eikä pahaa.

2. Sosiaaliset syyt

Läntisen ihmisen suunnaton yksinäisyys. Halu löytää yhteisöllinen ulottuvuus. Kaupungistumisen vastavaikutusta. (Voimakkaasti sitoutuvat ryhmät).

Juppiuskonnollisuus (zen-buddhismi).

Suunnaton media- ja julkkismainonta.

3. Toimivuus

Mystiset kokemukset todellisuutta, parantumista tapahtuu. Näyttö toimivuudesta on saatavissa suhteellisen helposti.

Emotionaaliselle ja visuaaliselle sukupolvelle ruokaa.

Totuusvaatimusta ei ole - täydellisen subjektiivista ei voi mitata.

4. Opilliset ja ideologiset syyt

Ykseys ajattelu vastaus totuuden menettäneelle länsimaiselle ihmiselle.

Sielunvaellus – kuolemaa ei ole, näennäisvastaus kärsimykseen

Feministinen naisellinen ajattelu sopii isättömälle sukupolvelle.

Hyvä-paha jännitteestä vapautuminen kiehtovaa. (Ei mitään parannusvaatimusta).

Suunnaton optimismi muuten synkän ajan keskellä: Uusi aikakausi tulee!

Relativismi - saa valita sen, mikä itselle sopii. Ekletismi.

Usko itsessä uinuvaan jumalaan kiehtoo.

Kehitysusko: Ameeba-apina-Darwin-Buddha

Tieteisusko osaksi systeemiä.

Mistään vanhasta ei tarvitse luopua.

Suvaitsevaisuus on myönteisyyttä.

Seksuaalinen vapaus ja seksuaaliset riitit.

Uusia elementtejä uususkonnollisuudessa

Vaikka sisällöllisesti uususkonnollisuudessa on hyvin vähän uusia elementtejä, se on onnistunut länsimaistamaan monia Idän vanhan uskonnollisuuden piirteitä.

Jälleensyntyminen ja karma, itä ja länsi lähes vastakohtat

Panteismin ja tieteen pyhä allianssi

Jeesus ja kristinusko saadaan sekoitetuksi soppaan - saa pysyä "kristittynä" - uusi Jeesus, uusi kristinusko.

Uususkonnollisuuden vaikutus kirkossa

Jos humanistis-tieteellinen maailmankuva synnytti liberaaliteologian ja kaatoi lukemattomien länsimaisten ihmisen uskon **Raamatun luotettavuuteen** ja ihmeen mahdollisuuteen, niin uususkonnollisuuden vaikutus Raamatun asemaan kirkossa on eräässä merkityksessä vielä tuhoisampi. Koska mitään ehdotonta totuutta ei ole, niin kukin saa tulkita Raamatua juuri niin kuin häntä itseään miellyttää. Raamattu on mielenkiintoinen virikekirja ja aikaan eläneiden ihmisten uskonnollisten kokemusten kuvausta. Raamattua saa nyt lukea **uususkonnollisin silmälasein**. Sieltä löytyy sielunvaellus ja karma. Toisaalta kun mitään ehdotonta totuutta ei ole, Raamatusta ei tarvitse välttämättä välittää. Toisaalta sieltä voi löytyä **Jeesus niminen guru**, jota seuraamalla itsekkin voi päästä Jeesus-guruksi.

Uususkonnollisuus vaikuttaa erittäin tuhoisasti kristilliseen **käsitykseen Jumalasta**. Pyhä Kolminaisuus korvataan jumalakuvilla, joissa kukin voi ja saa valita itselleen sopivan jumalan. Toisaalta jumala muuttuu persoonattomaksi energiaksi ja toisaalta Jeesus muokataan kulloiseenkin muotivirtaukseen sopivaksi olennoksi. Vaikka sis käytetäänkin kristillisiä kielikuvia, niiden merkitys muuttuu. Kaikki muuttuu tulkinnaksi. Kukin tulkitsija on aina oikeassa, koska mitään ehdotonta totuutta ei enää tarvita.

Kun uususkonnollisuuden vaikutuksesta yhteiskunnassakaan ei enää puhuta totuuksista vaan pelkästään **arvoista**, jotka itse kukin voi valita itselleen sopivaksi, niin kirkossakaan ei enää tarvitse puhua opeista, ikään kuin jotain kaikkea sitovaa totuutta muka vielä esiintyisi, vaan yhdessä muiden kanssa esitellään miten hienoja arvoja ja hyvän tekemistä kirkko edustaa.

Vanhempien uususkonnollisten harhojen vaikutus näkyy niin, että kun jehovantodistajien kotikäynnit ja oppi on helppo torjua ovelta, niin takaovesta heidän oppinsa esimerkiksi siitä, **ettei kadotusta ole**, marssii kirkkosaleihin. Jos ajatteletkin saarnata tekstin mukaisesti kadotuksesta varoittaen, joudut kohtaamaan kuulijakunnan, joka on ajat sitten lakannut uskosta helvettiin. Lisäksi voit törmätä esimiehiin, jotka antavat sinulle varoituksen ihmisten pelottelusta.

Jos ufot ovatkin menettäneet suosiotaan, niin sitäkin kukoistavammaksi on noussut erään sortin **enkeliusko**. Koska enkelit ovat erittäin raamatullisia olentoja, uususkonnollinen enkelien palvonta saattaa kuulostaa hyvinkin kristilliseltä, mutta se voi viedä samaan harhaan, josta Kolossalaiskirje varoittaa.

Suurin vaikutus uususkonnollisuudella kirkkoon lienee kuitenkin tapahtunut **sielunhoidon** kautta. Sen piirissä ei ole ainoastaan omaksuttu yleisen psykologian ja psykiatrian oivaluksia, joita sitten suuressa määrin saarnoissakin jaetaan, vaan myös tyypillisesti uususkonnollisia käsityksiä ihmisen sisäisistä potentiaaleista, joilla hän itseään oikein rakas-

taessaan voi vapautua sisäisistä haavoistaan ja vapautua rakastamaan muita. ”**Itsensä rakastamisoppi**” levisi niin liberaaliin kuin konservatiiviseen kristillisyyteen kuin häkä takavuosina, ja jokainen ääni, joka nousee tämän ”vapauttavaa oppia” kritisoimaan torjutaan lähes pyhäin häväistyksenä ja muka luomisuskon vastaisena.

Taustalla on kysymys ihmisen pohjimmaisesta tilasta. Kun ihmisestä löytyy **potentiaaleja**, jotka on toistaiseksi hyödyntämättä, niin sopivilla tekniikoita ne saadaan vapautetuksi. Ankea oppi ihmisen syvästä **syntisyydestä** ja turmeluksesta torjutaan ja sen sijaan tarjotaan esimerkiksi mindfulness tekniikkaa eli buddhalaista mietiskelyä, jolla **sisikunta saadaan** rauhoittumaan. Mietiskelytekniikat tunnetusti tehoavat, mutta vain lyhytaikaisesti. Niiden tuollainenkin teho koetaan vapauttavana uutena tienä uskonelämän elvyttämisessä.

Synti sanaa ei enää juuri puheissa kuule. Sen sijaan puhutaan **rikkinäisyydestä**, joka mukavasti sijoittaa syyllisyyskysymyksen itsensä ulkopuolelle. Ihminen on korkeintaan uhri, joka tarvitsee paranemista ja **eheytymistä**, mutta ei enää anteeksiantamusta ja armoa.

Kun ihmisen **perussyntisyys** joko torjutaan tai sitä vähätellään, kristillinen julistus muuntuu joko **eettiseksi** kehotteluksi osoittamaan lähimmäisrakkautta, johon periaatteessa jokainen kuulija pystyy, jos häntä sopivasti motivoidaan tai jos hän oppii ensin oikein rakastamaan itseään.

Koska toisaalta ihminen voi itse valita eettiset norminsa, mitään yleispätevää ei tarvitse hyväksyä. **Ihmisarvo** jää **suhteelliseksi**. Näin esimerkiksi abortit ja eutanasia voidaan hyväksyä suuremmitta murheitta. Samaan aikaan kuitenkin saatetaan olla hyvin huolestuneita maapallon ja luonnon pelastamisesta.

Uususkonnollisuuden eräs keskeinen messiaaninen tehtävähän on **maapallon** ja eläin ja kasvilajien **pelastaminen** ihmisen aiheuttamalta riistolta. Vaikka luonnon viljely ja varjelu ovat Jumalan ihmiselle antama mandaatti, uususkonnollinen vaikutus näkyy prioriteettien vääristymisenä. Luonnon pelastaminen tulee tärkeämmäksi kuin ihmisen **sielun pelastus**.

Tämän päivän **hiljaisuuden** tavoittelu trendi, niin oikeita kristillisiä elementtejä siinä varmasti onkin, on saanut myös vaikutteita uususkonnollisuudesta. Hiljaisuudella voidaan salakavalasti lähteä etsimään itseensä kätkeytyvää jumaluutta samalla sivuuttaen **Jumalan sanan saarnan**.

Uususkonnollisuus hindulaisuuden tapaan on erittäin **feminististä**. Sen vaikutus näkyy feminismitologiassa, jota taas heijastaa muun muassa taannoinen virkaratkaisu kirkossamme.

Uususkonnollisuuden salakavala vaikutus näkyy erityisesti siinä, että kristilliselle sanastolle annetaan aivan uudenlaiset merkitykset. Historiallinen **ylösnousemus** on muuttunut **ylösnousemususkoksi**, joka voi merkitä melkein mitä tahansa sielunvaelluksesta aina kaikkeuteen sulautumiseen asti tai taivaan tuuliksi muuttumista. Kukin saa valita, mihin haluaa uskoa. Kaikkien usko on yhtä hyvää, koska se on täysin subjektiivista olemukseltaan. Uususkonnollisuuden vaikutus näkyy kasvavassa määrin **hautajaisrituaalien** ja hautauksen muutoksissa. Polttohautauksen yleistyminen heijastaa sitä, vaikka se suurelta osin tapahtunee käytännöllisistä syistä.

Ehkä voimakkaimmin kristillisiin kirkkoihin uususkonnollisuus on vaikuttanut kysymyksessä **kristinuskon ainutlaatuisuudesta** ja uskonnollisesta pluralismista. Yhä harvinaisem-

maksi käyvät sellaiset suomalaiset, jotka pitävät Jeesusta Kristusta ainoana pelastustienä. Uususkonnollinen suvaitsevaisuus merkitsee monille kristityillekin sitä, että Jumalan yleinen ilmoitus kaikkialla maailmassa nähdään muiden uskontojen syynä ja siksi ei-kristittyjen keskuudessa ilmenevää jaloa elämää ja uskonnollisuutta pidetään "salattuna Kristuksen työnä". Tosiasiassahan ei-kristilliset uskonnot eivät ole yleisen ilmoituksen jatketta, vaan pyrkivät nimen omaan tukahduttamaan yleisen ilmoituksen, joka kuuluu "laki-evankeliumi" jaottelussa lain piiriin.

Evankeliumin tarttumapintoja uususkonnollisuudessa

Paavalin puhe Areiopagilla (Apt 17) osoittaa, että jokaisesta väärästä uskonnollisesta järjestelmästä on avoin ovi oikeaan. Oven nähtyäänkin usein ihmiset kieltäytyvät kulkemasta siitä sisään. He ovat silloin vastuussa ratkaisustaan. Evankeliumimme on sanoma ylösnousseesta Jeesuksesta Kristuksesta. Vain tulemalla Hänen luokseen ihmiset voivat löytää niiden asioiden merkityksen, jotka heidän uskonnollisuudessaan ovat Jumalan yleisen tai erityisen ilmoituksen vaikutuksesta totta. Mutta kukaan ihminen ei voi koskaan löytää tietä totuuteen sen perusteella, että hänen uskonnossaan on joitakin totuuden osasia. Ne muodostavat vain liittymäkohdan eivät päämäärää.

Maailmankuvan murros

Suomalainen uususkonnollisuuskaan ei tee tässä kohden poikkeusta. Uususkonnollisuuden raju maihinnousu kertoo ihmisten syvästä elämänjanosta, jota kristinuskon taakseen jättäneen suomalaisen humanistis-tieteellinen maailmankuva ja käytännön materialismi ei koskaan voinut tyydyttää. Vaikka ohut humanistis-tieteellinen maailmankuvakin on uskonnollinen luonteeltaan, se ei riitä selittämään koko todellisuutta. Moninaiset rajakokemukset vaativat uskonnollisen todellisuuden huomioon ottamista. Pelkkä materia ei riitä. Yliluonnollisen uskomisen ei ole enää ongelma, mutta se, että ihminen kuvittelee löytävänsä omasta sydämestään tien panteistiseen jumaluuteen sen sijaan on.

Kristillisen kirkon on tässä tilanteessa uskallettava sanoutua irti tieteellis-humanistisesta baabelin-vankeudestaan ja lähdettävä rohkeasti korottamaan Raamatun maailmankuvaa, jossa on luomastaan riippumaton kaikkivaltias Luoja ja Hänen rakkautensa kohteena ihminen ja luomakunta, joita voidaan tieteellisesti tutki, ja tutkimuksen mahdollisuudet ylittävä "yliluonnollinen" luomakunta enkeleineen ja pahoine henkineen. Vain raamatullinen malli selittää todellisuuden oikein. Ihmisten hakeutuminen uskonnollisiin malleihin tarjoaa siksi evankeliumille liittymäkohdan edellyttäen, että kristillinen kirkko ottaa tosissaan Raamatun opetuksen luodusta "yliluonnollisesta".

Jano rakastavaa sydäntä kohti

Uskonnollista vastausta ei enää torjuta siksi, että se on uskonnollinen. Panteistinen kaikkijumaluus ei koskaan voi vastata ihmisen sydämen janoon ja huutoon rakastavan sydämen suuntaan. Eräs kärjistyneimpiä osoituksia tästä on se, miten lähes koko kansakunta istui kuin taikavoimasta katselemassa "Kauniita ja rohkeita". Unelma ja fantasia jostain prinsessistä tai prinsessasta, joka tulee suomalaisen "Tuhkimon" rakkauden janon sammuttamaan on käsittämättömän voimakas. Satujen maailma, jota lapsuudessa elettiin, vaikuttaa alitajuisessa todellisuudessa voimakkaasti.

Sadut ja legendat ovat merkittävä osa suomalaisen uskonnollista etsintää aivan niin, kuin ne muodostavat esimerkiksi Japanin shintolaisuuden selkärangan. Ihminen on valmis ne muuttamaan hyvin pitkälle käytännön todellisuudekseen pettyäkseen kerta toisensa jälkeen. Rakkauden janossa katkottujen ihmissuhteiden vana monen menneisyydessä puhuu karmeaa kieltä tämän uskonnollisuuden tuhoisuudesta. Ihmisille on osoitettavissa, että hä-

nen uskonnollinen janonsa on synnin tähden elämän veden lähteestä rakastavasta Jumalasta eroon joutuneen ihmisen ahdistusta, haukkomista vettä kohti kuin kala kuivalla maalla. Vain Jumalan sanan totuus riisuu ihmisen valheellisista ja tuhoisista fantasioista, mutta Jumalan Kristuksessa ilmaisema rakkaus kykeneekin sitten tyydyttämään ihmisen loputtoman rakkauden janon.

Kuolemanpelon torjuntamekanismit

Juoksu toisaalta sielunvaelluksen ja karman syliin ja toisaalta shamanististyyppisiin kokemuksiin paljastaa ylösnousemususkonsa menettäneen suomalaisen tiukasti tiedostamattomaan painetun kuolemanpelon. Opillisen tason hyppäys "kertalipusta sarjalippuun" ei voi vastata ihmisen kuolemanpelkoon. Sillä kuolemanpelko ei johdu siitä, että ihminen ei tiedä, mitä hänelle kuolemassa tapahtuu. Sen syy kaikissa uskonnoissa ja kulttuureissa on sama: syyllisyys. Omantunnon toiminnan vuoksi ihminen tietää liiankin hyvin, millaista hänen mennyt elämänsä on ollut. Syyllinen ihminen ei voi olla pelkäämättä kuolemaa ja sitä seuraavaa tuomiota. Siksi ihmisten "syyllistämiseen" suhtaudutaan tunteenomaisen suvaitsemattomasti. Melkein mitä muuta saa tehdä, mutta ei syyllistä toista. Omantunnon toiminta herää tuskallisen vähästä ja sen mukana kuolemanpelko.

Kun "vapauttava" oppi sielunvaelluksesta ei tehoa kuolemanpelon torjumiseen, tarvitaan voimakkaampaa keinoa. Kun ennen otettiin kaadetun "Otson" hammas tai kynsi amuletiksi kuolemaa vastaan, tänään katsellaan väkivaltaelokuvia tai pornoa. Molemmilla saadaan tiedostamattoman tasolla käsitellyksi kuoleman pelkoa. Väkivaltafilmiä jälkeen "hämmentykseksi" eloon jäänyt katselija saa emotionaalista lisäuskoa omaan kuolemattomuuteensa. Sitä paitsi omatunto menettää nopeasti syyttävän teränsä ja kuoleman pelko pysyy tiedostamattomassa. Tällainen shamanistinen voimansiirto ei välttämättä tapahdu tiedostetun uskonnollisella tasolla, mutta on sitäkin uskonnollisempaa luonteeltaan. Moninaiset terapiat ja ikuisen nuoruuden tavoittelu terveyslääkkein kuuluvat osana kuvioon. Kuolemaa ei saa olla. Se ei saa tulla. "Muut kuolevat, minä en."

Toisaalta "pehmeämmät" tavat kuoleman pelon käsittelyyn ovat myös yleistyneet. Hautauskyltit - joilla voi tietysti olla kristillinenkin merkitys - ja lämpimät hautajaispuheet kuolleen sielulle, puheet "hyvästä kuolemasta" ja "henkimatkat" kuoleman rajan tuolle puolelle tarjoavat mallia, jolla kuoleman kanssa päästään niin "sinuiksi", ettei sitä tarvitsisi enää pelätä.

Ylösnousemus on vastaus

Mutta mikään noista keinoista eivät tehoa. Tiedostamattomaan painettu kuolemanpelko nakertaa. Tämän päivän suomalaiselle on uskallettava kertoa avoimesti, että hän kuolee ja että hän pelkää kuolemaa, tunnusti hän sitä tai ei. Hänelle on uskallettava kertoa, että syy on hänen omassa syyllisyydessään. Mutta hänelle tulee sitten kertoa myös evankeliumi Jeesuksen uhrista Golgatalla, jossa on täydellinen anteeksiantamus. Aivan erityisesti on korostettava Jeesuksen ruumiillista ja historiallista ylösnousemusta. Siinä on lopulta ainoa todellinen vastaus kuoleman pelkoon.

Tämän päivän ihmisen ei ole yhtään vaikeampi uskoa ylösnousemuksen ihmeeseen kuin Paavalin aikalaistenkaan. Varsinainen ongelma ei ole tämän ihmeen suunnattomassa suuruudessa - sillä vain sellainen ihme kykenee lopulta vastaamaan kuoleman edessä vapisevalle ihmiselle. Ateenalaistenkin ongelma oli pohjimmitaan siinä, että Paavali vaati heitä tekemään parannuksen. Heidän tuli hylätä ja tuomita synti elämässään ja kääntyä avuttomina Jeesuksen puoleen, joka ei ole vain Tuomari vaan myös Vapahtaja.

Oman syntinsä tunnustaminen, avuttomaksi suostuminen ja uskossa Herran armon turviin pakeneminen onkin yhä tänäänkin suomalaisen varsinainen ongelma. Siihen uususkonnollisuus ei tarjoa mitään tarttumapintaa, koska se uskoo viime kädessä ihmisen uskonnollisiin mahdollisuuksiin. Hänen uususkonnollisuudestaan ja tarpeistaan käsin on edelleen tie sille paikalle, että hänelle selviää Jeesus Kristus ainoaksi todelliseksi vastaukseksi. Mutta siinä hän joutuu valitsemaan kelpaako hänelle parannus ja usko Kristukseen vai ei.

Uususkonnollisuuden umpikuja

Idän uskonnollisuus ei kykene lopulta vastaamaan ihmisen kysymykseen syyllisyydestä. Se yrittää sen kyllä selittää pois, mutta juuri syyllisyytensä vuoksi idän uskontojen keskellä ihmiset pelkäävät kuolemaa.

Idän uskonnollisuus ei myöskään vastaa ihmisen kysymykseen: "Mistä tulen, kuka olen, minne olen menossa?" Vain eläessään persoonallisen Jumalan kunniaksi ja Häntä varten löytyy vastaus tähän. Ihminen ei ole luotu itseään varten, ei työtä varten, ei asiaa varten, vaan suurta rakastavaa Henkilöä varten. Kysymys ei siis ole, mitä varten elän, vaan KETÄ varten elän.

Koska idän uskonnollisuus on viime kädessä läpeensä subjektiivista, kysymys ehdottomasta totuudesta ei löydä vastausta. Kuoleman edessä kamppailevalle ihmiselle todelliseksi vastaukseksi jää vain historiassa tapahtunut Nasaretin Jeesuksen kärsiminen ristillä ja Hänen historiallinen ja ruumiillinen ylösnousemuksensa, jossa kuoleman valta kukistettiin. Kun uususkonnollisuus selittää kuoleman pois ikään kuin sitä ei olisikaan, se ei tee mitään muuta kuin silmäkääntötempun, joka ei kuoleman edessä ahdistettua ihmistä auta.

Kristus-yhteyden löytänyt pääsee elävän Jumalan rakastavan sydämen yhteyteen. Vaikka hän itse ei tiedä kaikkea, hän tietää KUKA tietää, KUKA hallitsee ja juuri ikuisessa alamaisuudessa Jumalalle, Jumalan lapseudessa ihminen löytää vapauden. Rakkauden ja Totuuden hallitsemana hän itse voi ja saa hallita Jumalan luomakuntaa ja kerran Jumalan uudessa maassa ja taivaassa.

Muutama neuvo kohdatessamme uususkonnollisia ihmisiä

1. Johda ihminen pitemmälle harhassaan. Jos hän on johdonmukainen, hän joutuu epätoivoon. Se on hyvä lähtökohta evankeliumille.
2. Kylvä epäilyä yhteisöjen vääriin rakenteisiin ja väärään auktoriteettiuskoon.
3. Kerro positiivinen todistus omasta pelastuksestasi. Harhojen sitomilla ei ole sitä vapautta, mikä meillä.
4. Opeta raamatullinen evankeliumi.
5. Huolehdi, että omaan laumaasi ei pääse susia sisälle.
6. Osoita ystävällisyyttä ja aitoa rakkautta!
7. Tiedosta millainen on oma sydämesi. Mitä päässäsi liikkuu. Reivaa oma ajattelusi Raamatun maailmankuvan mukaiseksi. Tunnista väärät sektorit.
8. "Tätä lajia ei saa ulos muuten kuin rukouksella ja paastolla."